

QF-PCR

روش تشخیص سریع
اختلالات عددی کروموزومی
(آنیوپلولیدی های) قبل از تولد

نمای ۳۳(نشریه ماهانه آزمایشگاه پارسه)
فروردین ۱۳۹۳

آزمایشگاه پاتوبیولوژی و ژنتیک
پارسه

Parseh
Pathobiology &
Genetics Lab.

نحوه آزمایش PCR - QF در این آزمایشگاه:

- ۱- مشاوره ژنتیک و راهنمایی در خصوص روش PCR - QF و یا سیتوژنتیک معمولی با توجه به مشاوره ژنتیک و درخواست پزشک.
- ۲- تماس خانواده با آزمایشگاه . جهت تعیین وقت برای اخذ نمونه جنینی (پرزهای جفتی یا مایع آمینون).

یادآوری : چنانچه پزشک فقط در خواست PCR - QF کرده باشد و کروموزومی لازم نباشد. نیاز به مقدار کم در حدود ۰.۱ میلی لیتر از مایع آمینون می باشد (آمینوسترن از هفته ۱۴ بارداری به بعد توصیه می شود) تجربه ما نشان می دهد که آلودگی به خون مادر معمولاً مشکلی ایجاد نمی کند. حتی با این روش می توان از هفته ۱۰ بارداری به بعد از پرزهای جنینی نمونه برداری انجام داده و وضعیت ژنتیکی جنین را در همان اوایل بارداری مشخص نمود.

۳- مراجعته به آزمایشگاه جهت اخذ نمونه جنینی.

۴- انجام آزمایش کروموزومی با روش PCR - QF (در حدود ۳-۴ روز کاری زمان نیاز دارد). البته در مواردی لازم است این آزمایش روی همان نمونه تکرار شود. بنابراین ممکن است جواب آزمایش در مدت ۵-۶ روز آمده شود.

برای اطلاعات بیشتر به وب سایت آزمایشگاه پارسه مراجعه نموده و یا به صورت تلفنی سوال خود را مطرح سازید.

آزمایش PCR - QF به چه افرادی توصیه می شود؟

بررسی کروموزومی نمونه جنینی برای خانمهایی که احتمال اختلال کروموزومی در آنها بیشتر است ، توصیه می شود از جمله :

۱- سن بالای ۳۵ سال در هنگام بارداری

۲- جواب آزمایشات حین بارداری (موسوم به تست سه گانه یا Quadruple Test یا Triple Test) مشکوک به وجود اختلال کروموزومی باشد.

۳- جواب سونوگرافی حین بارداری مشکوک به اختلال کروموزومی در جنین باشد.

۴- داشتن فرزندان مبتلا به اختلال کروموزومی (زنده یا فوت شده)

۵- داشتن اختلال کروموزومی متعدد در خود یا همسر .

۶- در خواست آزمایش کروموزومی حین بارداری توسط پزشک.

توجه : خانم هایی که داوطلب انجام این نوع آزمایش هستند و برای بررسی بیماری دیگری نیز اقدام به دادن نمونه جنینی کرده اند. لزومی به گرفتن نمونه جنینی مجدد ندارند.

PGD یا تشخیص پیش کاشتی یا قبل از لانه گزینی برای QF - PCR

چنانچه زوجی واجد اختلال کروموزومی مثل تبادل متعدد کروموزومی ۲۱ و یک کروموزوم دیگر مانند ۱۴، ۱۳ و ۱۵ باشند (مانند جابجایی رابرتسونین) یا سن بارداری زیاد باشد ما می توانیم با روش PCR - QF و آرپیجی (PGD) از طریق لقاح خارجی از رحم بر روی رویانهای اولیه اختلالات عدد کروموزومی را تشخیص دهیم و همزمان جنسیت جنین را نیز انتخاب نمود.

آزمایش کیو اف پی سی آر QF - PCR :

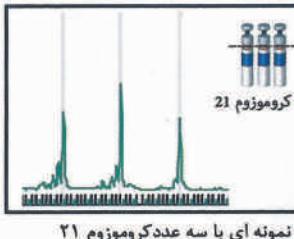
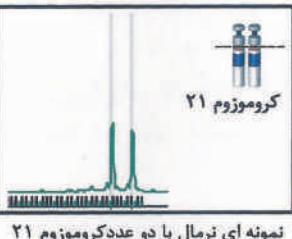

چگونه عمل می کند؟

هر انسان سالم ۲۳ جفت کروموزوم دارد در هر جفت کروموزوم یکی از آنها از مادر و یکی از پدر به ارث می رسد. ناهنجاری های کروموزومی نتیجه تغییر در تعداد یا ساختار کروموزوم ها بوده که از علل مهم ایجاد نقص های مادرزادی به شمار می روند.

در ۹۹٪ موارد تریزومی ۲۱، پدر و مادر سالم بوده ولی در زمانی که سلولهای جنسی پدر یا مادر تشکیل شده سلول موردنظر واجد یک کروموزوم ۲۱ اضافه بوده است (چنانچه چنین سلولی در تشکیل چنین شرکت کند. چنین مبتلا خواهد شد) در ۱٪ موارد تریزومی ۲۱ بعد از تشکیل نطفه ناهنجاری ژنتیکی اتفاق می افتد.

شکل زیر بخشی از نتیجه PCR - QF دو چنین را نشان می دهد وجود دونسخه کروموزوم ۲۱ به صورت ۲ عدد پیک نشان داده می شود و ۳ عدد پیک نشان دهنده وجود سه نسخه کروموزوم ۲۱ است. که نشان دهنده تریزومی ۲۱ می باشد (که به طور معمول، سندروم داون یا مونگو لیسم نامیده می شود).

نمونه ای نرمال با دو عدد کروموزوم ۲۱

نمونه ای با سه عدد کروموزوم ۲۱

لازم نیست منتظر بمانید!

در تشخیص ناهنجاری کروموزومی قبل از تولد که با کشت سلولی و تعیین کاربیوتایپ انجام می شود. حدود ۱۴ تا ۲۱ روز زمان لازم است اما در بررسی از طریق QF - PCR لازم نیست منتظر بمانید. نتایج QF - PCR در حدود ۳-۴ روز کاری بعد از نمونه گیری پر زهای جنینی (CVS) یا مایع آمنیوتیک مشخص می شود و می توانید مطمئن شوید که آیا چنین مبتلا به ناهنجاری های عدد کروموزومی می باشد یا خیر. در کشور ما متأسفانه آکثر خانم ها در اوخر سه ماهه سوم بارداری برای تشخیص ناهنجاری های چنین مراجعت می کنند (به گونه ای که بیشترین موارد از هفته ۱۶ به بعد به آزمایشگاه ژنتیک معرفی شده اند). با توجه به اینکه بعداز پایان هفته ۱۸ بارداری اجازه سقط قانونی داده نمی شود. بنابراین سرعت بالای آزمایش بسیار مهم است از طرف دیگر دو تا سه هفته انتظار برای آگاهی از نتیجه آزمایش برای مادران باردار طاقت فرسا می باشد در حالی که تعیین کاربیوتایپ چنین حداقل به دو هفته زمان نیاز دارد نتیجه QF - PCR در مدت زمان کوتاهی آماده می شود.

QF - PCR چه مواردی را بررسی می کند؟

این روش بر اساس تکنیک فلورسانت کمی واکنش زنجیره ای پلیمراز Quantitative Fluorescence Polymerase Chain Reaction

در این روش قطعات اختصاصی تکثیر یافته از DNA نمونه چنین

آنالیز می شوند. QF - PCR موارد شایع ناهنجاری کروموزومی را بررسی

می کند که شامل تشخیص موارد زیر می شود:

سندروم پاتو(تریزومی ۱۳)، سندروم ادوارد(تریزومی ۱۸)، سندروم داون

(تریزومی ۲۱)، سندروم ترنر (XO)، سندروم کلاین فلتر (47 XYY)

سندروم YYY، سندروم سه تابی (XXX) و تریپلوبیدی ها.

ناهنجاری در تعداد یا ساختار کروموزومها از علل مهم ایجاد نقصهای مادرزادی به شمار می روند. شایعترین آنها اختلال عددی کروموزومهای ۲۱، ۱۸، ۱۳، X و Y می باشند. غربالگری دوره بارداری در بسیاری از کشورهای جهان انجام می شود و در کشور ما نیز در دوران بارداری، توسط پزشک متخصص زنان و یا ماما توصیه می شود. تریزومی ۲۱ شایعترین علت عقب ماندگی ذهنی در کودکان می باشد. افراد مبتلا یک عدد کروموزوم ۲۱ اضافی دارند و قابل درمان نمی باشند. تریزومی ۱۳ و ۱۸ به شدت کشنده هستند و اگر منجر به تولد شوند در مدت کوتاهی پس از تولد باعث مرگ نوزاد می شوند. تریزومی کروموزومهای جنسی (X و Y) معمولاً مشکلات عمدۀ ای ایجاد نمی کند ولی کمبود یک کروموزوم (X مونوژومی) که سندروم ترنر نامیده می شود، برای فرد مشکلاتی در پی خواهد داشت دقت روش کاربیوتایپ برای تشخیص اختلالات عددی کروموزومی ۹۹/۴ درصد و دقت روش QF - PCR حدود ۹۹/۳ درصد می باشد. لذا این روش کاملاً قابل اعتماد است و سازمان پزشکی قانونی نیز نتایج آن را قبول دارد.